

ΚΕΙΜΕΝΟ

Όσοι νομίζουν, πως η γλώσσα είναι μονάχα ένα χρηστικό όργανο, που διευκολύνει τη συνεννόηση, πέφτουν σε μεγάλο λάθος. Η γλώσσα εκφράζει τον άνθρωπο. Και περ' από τον άνθρωπο το λαό, τη φυλή, μια μεγάλη ανθρώπινη ομάδα. Η γλώσσα εκφράζει τον πολιτισμό ενός τόπου και μιας εποχής. Όλοι οι καιροί της ακμής υπήρξαν και περίοδοι γλωσσικής καλλιέργειας. Αν προσέξουμε καλύτερα, θα ιδούμε, πως και μόνο από τη σπουδή της γλώσσας ενός λαού μπορούμε να καταλήξουμε σε βέβαια συμπεράσματα για την ιδιομορφία και για το βαθμό του πολιτισμού του. Ο Βήλαντ έγραφε στα 1782: «Η γλώσσα είναι κόρη της ανάγκης και τρόφιμος των κοινωνικών σχέσεων- και ο μεν σχηματισμός και ο πλουτισμός της είναι έργον του χρόνου, ο δε καλλωπισμός της ανήκει στην καλαισθητική αγωγή». Έτσι σιγά-σιγά κατορθώνεται, ώστε το βάρβαρο όργανο να λειανθεί, ν' αποκτήσει λεπτότητα και χάρη κι ευγένεια, να εκφράσει όχι μόνο την απλή ανάγκη της καθημερινής συνομιλίας, αλλά και τις πολυπλοκότερες εννοιολογικές κατασκευές των προχωρημένων και των γυμνασμένων πνευμάτων. Να γίνει δηλαδή υψηλή μορφή πολιτισμού. Ο Βάιζε έγινε ο ιστοριογράφος των γλωσσικών πεπρωμένων της λατινικής φυλής. Πήρε τη γλώσσα από τις ρίζες της, για να την παρακολουθήσει έως τα καλλιτεχνικότερα επιτεύγματά της, έως τις ακραίες μορφές, όπου, με βοήθo την ελληνική παράδοση, την ανύψωσε η ρωμαϊκή ποίηση και πεζογραφία. Το συμπέρασμα: τέτοιος λαός, τέτοιος πολιτισμός, τέτοια εποχή, τέτοια γλώσσα. Λαοί βάρβαροι βάρβαρες γλώσσες μιλούν. Άνθρωποι απαίδευτοι φτωχό λεξιλόγιο χρησιμοποιούν. Πολιτισμοί θεμελιωμένοι επάνω στην πνευματική εγρήγορση έχουν άφθονες αφηρημένες και λέξεις και εκφράσεις. Πρακτικότεροι πολιτισμοί έχουν πλουσιότερο λεξιλόγιο του συγκεκριμένου. Ακόμη και ο σύγχρονος πολιτισμός μας προσφέρει ένα πειστικό παράδειγμα: όσο πληθαίνουν οι εφευρέσεις, όσο η τεχνική πρόοδος προχωρεί, τόσο αφθονότεροι όροι αναφερόμενοι σε πρακτικές ανάγκες μπαίνουν μέσα στο σώμα της γλώσσας.

Ας φανταστούμε τώρα τον άνθρωπο, που θα επιχειρήσει να σπουδάσει τη γλωσσική μας πραγματικότητα. Και όχι μόνο στο στόμα του λαού. Αλλά και στα σύγχρονα κείμενα. Που θα προσπαθήσει να βγάλει μια γραμματική, ένα συντακτικό κι ένα λεξικό από την καθημερινή ομιλία μας. Αν δεν παραφρονήσει, θα σημαίνει, πως έχει πολύ γερό μυαλό. Εδώ δεν πρόκειται πια για μια ή δύο γλώσσες. Πρόκειται για ένα, καθώς τον έχω ονομάσει ήδη, γλωσσικό πολτό, που μαρτυρεί αναρχία και ασυδοσία. Λέξεις λόγιες, λέξεις κοινόχρηστες, λέξεις ιδιοματικές, λέξεις ξένες, μεταποιημένες ή αμεταποίητες, συνταιριάζονται συχνά κατά τον αδεξιότερο και βαρβαρότερο τρόπο. Όσοι πιστεύουν, πως όλο αυτό το θολό ποτάμι της γλωσσικής μας ζωής οδηγείται σιγά-σιγά προς κάποια βέβαιη κοίτη, φρονώ, πως είναι υπερβολικά αισιόδοξοι. Ο γλωσσικός πολτός και η λεξιλογική πενία έχει μεταφερθεί, καθώς είναι πολύ φυσικό, από την καθημερινή ομιλία στο γραπτό λόγο, τον επιστημονικό και τον καλλιτεχνικό.

Ο τόπος σήμερα κατοικείται από λαό αδιάφορο προς το γλωσσικό θέμα. Άνθρωποι με διπλώματα και πτυχία ανωτάτων σχολών ολοένα βαρβαρίζουν και σολοικίζουν. Κοινοβουλευτικοί ρήτορες «αποσκυβαλίζουν» τη γλώσσα και σφραγίζουν το ένα επάνω στ' άλλο τ' ανανταπόδοτα. Δημοσιογράφοι (και δεν πρέπει να λησμονούμε, πως η εφημερίδα είναι το αληθινό σχολείο του πολλού λαού) χρησιμοποιούν στα κείμενά τους τύπους, που δεν ανήκουν σε καμιά γλωσσική μορφή και που αποτελούν καθαρόαιμα γλωσσικά εξαμβλώματα. Η γλωσσική τερατογονία είναι το φαινόμενο της κάθε στιγμής. Δημόσια έγγραφα-είναι κανόνας, δεν είναι εξαίρεση- προσφέρουν λαμπρά υποδείγματα ασυνταξίας και γλωσσικής ασυναρτησίας. Και οι δρόμοι μας είναι γεμάτοι επιγραφές, που διαιωνίζουν τις κωμικότερες και τις φρικτότερες ανορθογραφίες. Και δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί μια υπηρεσία ελέγχου επιγραφών και προστασίας της κοινής καλαισθησίας, μια υπηρεσία με μόνο εφόδιο ένα λεξικό-τίποτα άλλο δεν χρειάζεται!

(Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος)

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

1. Να συνταχθεί η περίληψη του κειμένου. **Μονάδες 25**
2. Να συμπληρώσετε το **Σωστό η Λάθος** στις παρακάτω προτάσεις :
  - Α) Η γλώσσα είναι ένα όργανο που χρησιμεύει μόνο στην επικοινωνία
  - Β) Η γλώσσα δεν έχει καμία αντιστοιχία με τον πολιτισμό ενός λαού
  - Γ) Η ανάπτυξη στον τεχνικό τομέα συνεπάγεται και δημιουργία καινούριων όρων
  - Δ) Γλωσσικός πολιτός ονομάζεται απο τον συγγραφέα η ανάμιξη δύο γλωσσών
  - Ε) Το γλωσσικό πρόβλημα φαίνεται ότι είναι πολύ δύσκολο να λυθεί
  - ΣΤ) Οι μορφωμένοι άνθρωποι χρησιμοποιούν σωστά τη γλώσσα. **Μονάδες 5**
3. Να βρεθούν τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων ή φράσεων : λειανθεί , σπουδάζω ,λεξιλογική , πενία , σωρεύω, λησμονώ , προσπαθήσει , ασυδοσία , συνταιριάζοντας , εξαμβλώματα , ασυνταξίας. **Μονάδες 10**
4. Να βρεθούν τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων : εγρήγορη, θολό , αισιόδοξοι , αληθινό , καλαισθησία **Μονάδες 10**
5. Τι σημαίνει η φράση : « Η γλώσσα είναι κόρη της ανάγκης και τρόφιμος των κοινωνικών σχέσεων : και ο μεν σχηματισμός και ο πλουτισμός της είναι έργο του χρόνου , ο δε καλλωπισμός της ανήκει στην αισθητική αγωγή». **Μονάδες 10**
6. «Η σπουδαιότητα της γλώσσας είναι αναμφίβολη. Παρόλη όμως την τεράστια σημασία της , στις μέρες μας παρατηρούνται φαινόμενα κακοποίησης αυτής. Εκφράστε σε μορφή άρθρου τον προβληματισμό σας σχετικά με τους κινδύνους αφελληνισμού της γλώσσας μας στη σύγχρονη εποχή και εντοπίστε τα αίτια του φαινομένου. **Μονάδες 40**